

Nr1. 2018 **DANMARKS** **BIBLIOTEKER**

SØNDERBORG: Multikulturhuset åbnet

Uro på biblioteket – hvad handler det om • NOTA udflyttes til Nakskov
FBS: Brugere og Kombit gør status • St. St. Blicher Årets Klassiker 2018
Mette Moestrup: Mit Drømmebibliotek • Montréal BAnQ kan det hele
Leder: Kampvalg og gedigen politisk interesse for biblioteksdebatten

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

SØNDERBORG

MULTIKULTURHUSET ÅBNET

Foto: Hanne Ida Helstrup Knudsen

Fra godt brugte rammer og en lidt diskret placering på Kongevej er Sønderborgs hovedbibliotek rykket til byens bedste beliggenhed – ned på havnen, hvor kommunen er i færd med at virkeliggøre Frank Gehrys masterplan for området.

“Vi har nu fået nogle helt fantastiske faciliteter for kultur og kunst. Det er helt vildt, og jeg bliver lidt rørt. Det her er et løft for Sønderborg som kulturby, så vi kan gøre os attraktive for de unge og de tilflyttere, vi kæmper for at tiltrække. Omkring årtusindskiftet var det her en tidligere industrihavn. I dag rejser Byens Havn sig fra jorden med hotel, kollegium og erhvervsbyggeri”, lød det fra en glad borgmester Erik Lauritzen (A) fredag den 3. november 2017.

Folk stod i lange køer ved Multikulturhuset på havnen for at komme ind klokken 14, hvor Sønderborg Kommune indviede det nye 3-delte kulturtilbud omfattende Biblioteket Sønderborg, Sønderjyllands Kunstscole, Deutsche Bücherei samt caféen *Hav a Java*.

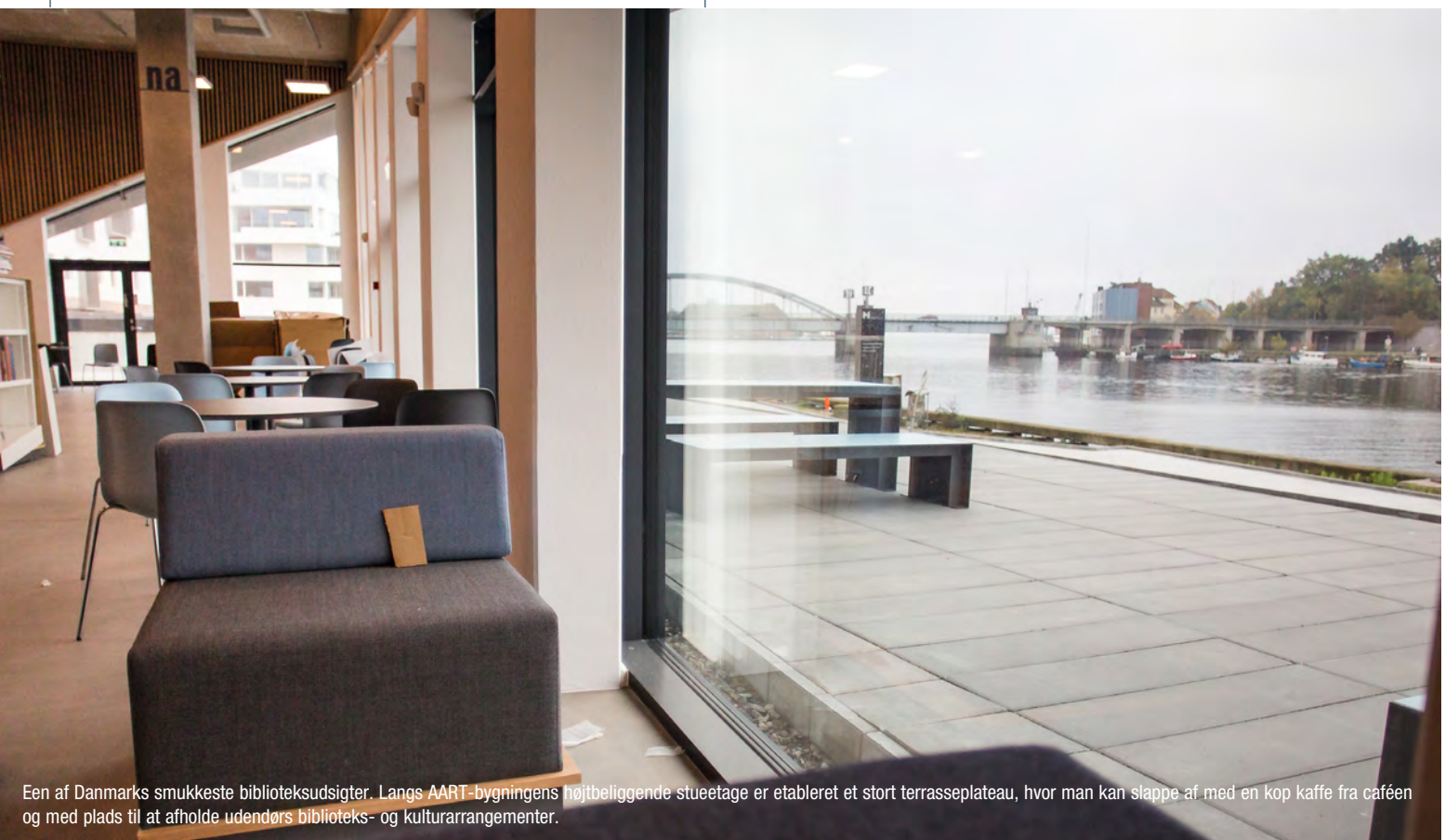
Beliggenhed, beliggenhed, beliggenhed

Det bliver simpelthen ikke bedre. Bibliotekets nye adresse på Nørre Havnegade 15 er ganske enkelt misundelsesværdig. Multikulturhuset ligger på kajen ud til Als Sund med direkte udsigt over til Alsion og SDU og med et enestående kig mod Kong Christian d. Xs Bro, Sønderborg Slot og Sønderborg Bugt lidt længere væk. Placeringen omtrent forrest på kajen og broen forbinder bykernen og stationen på Alsion-siden. I Sønderborg har man, som rigtig mange andre danske havnebyer, allerede en del år arbejdet med at forvandle en nedslidt erhvervshavn til en ny, moderne bydel. En proces, som for alvor blev kendt viden om i

2008, da den internationalt anerkendte arkitekt, Frank Gehry, kunne præsentere sin masterplan for havneområdet.

At hovedbiblioteket kunne placeres på havnen nævntes første gang som en mulighed tilbage i december 2007 under en lokal bibliotekskonference om fremtidens service, hvor en første vision for et nyt hovedbibliotek på havnefronten blev formuleret. Siden fulgte flere visionskonkretiseringer herunder med relation til *ProjectZero* om bæredygtighed og smart city-principper, og i 2015 blev en arkitektkonkurrence vundet af Hoffmann, AART architects og ZENI arkitekter. Endelig for godt halvandet år siden blev første spadestik taget, fortæller stadsbibliotekar Carsten Nicolaisen, da *Danmars Biblioteker* besøgte Multikulturhuset sidst i januar.

Enkelte kredse har undervejs givet udtryk for bekymring i forhold til at rykke kommunens hovedbibliotek ned på havnen. “De finder heldigvis vej”, fortæller Hanne M. Sørensen, bibliotekets souschef og leder af Voksenafdelingen. For dem, der har svært ved at gå eller cykle i det kuperede byterræn, standser byens gratis shuttle-bus, der kører mellem rådhus og andre offentlige tilbud som f.eks. gymnasie og ungdomsboliger. Netop mange unge er begyndt at holde til på biblioteket. Både Carsten Nicolaisen og Hanne M. Sørensen er meget begejstrede for udviklingen: “Vi havde simpelthen ikke de sidde-, arbejds-

Een af Danmarks smukkeste biblioteksudsigter. Langs AART-bygningens højtbeliggende stueetage er etableret et stort terrasseplateau, hvor man kan slappe af med en kop kaffe fra caféen og med plads til at afholde udendørs biblioteks- og kulturarrangementer.

Kig til Alsion.

Indvielsesstemning under de gamle tømmerkonstruktioner.

og opholdstilbud i det gamle hovedbibliotek, som vi har nu. Her er 3-4 gange flere pladser – over 300 plus pladser i sal og mødelokaler.”

Modigt og ambitiøst

Lød skudsmålet for politikerne bag beslutningen om at transformere havneområdet med Frank Gehry i hånden og ved hjælp af biblioteket som daglig brugergenerator. Biblioteket Sønderborg havde inden flytningen fra Kongevej ca. 1.000 daglige besøgende og har nu mellem 1.500-1.600.

En tur rundt i hele huset kan passende starte med besøg i børnebiblioteket, der med eget orangeri ligger i pakhusets stueetaage. Herfra krydses tilbage til AART-bygningens godt seks meter højloftede grundetage, der ud over lounge og caféområde mod kajen også omfatter aviser, tidsskrifter og bl.a. musik og kunst foran henholdsvis udstillingssalen og multisalen med plads til ca. 180 siddende. Det store hovedrum brydes op af en Rotunde med indskudt niveau. I dens stue ligger bl.a. caféens bagland og lydstudie, mens dens øverste dæk især er for de unge. Fra stue-niveau er der i øvrigt åbent kig op mod voksenafdelingen på den egentlige førstesal, hvis ydre biblioteksbalkon ikke alene har en enestående udsigt, men også må være landets længste.

På pakhusets 1. sal holder Deutsche Bücherei – det tyske mindretals bibliotek – til. Og her er det tydeligt at se ved vinduerne, hvordan man så at sige har bygget ‘et nyt hus’ inden i pakhuset. De fine gamle tømmerkonstruktioner giver sammen med udsynet til havnen en helt særlig maritim stemning. Fra trapperummet ledes vi op på de øverste etager. Her findes – forskudt ud over de to huse – Kunsts skolens administration, atelierer og undervisningsrum samt bibliotekets administration og flere mødelokaler. Studerende og andre er velkomne til at slå sig ned over alt – alene eller i grupper – og benytte bibliotekets wi-fi adgang. Mødelokaler reserveres via bookingsystem. Ekspedition og sortering sker i to niveauer – stuen og kælderetagen, der også rummer magasinet.

Klassisk med digitalt twist

AART designers hos AART architects har stået for indretning og inventarvalg. Modsat flere andre nyere biblioteksbyggerier er man i dette nye hovedbibliotek ikke i tvivl om, at det moderne bibliotek *også* er trykte bøger. Der er mange af dem. Flere steder i fem hylders højde, selv om man naturligvis inden flytningen frasorterede ukurant materiale. Som en understregning af dette klassiske element har man overalt valgt egetræsreoler. Det vil si-

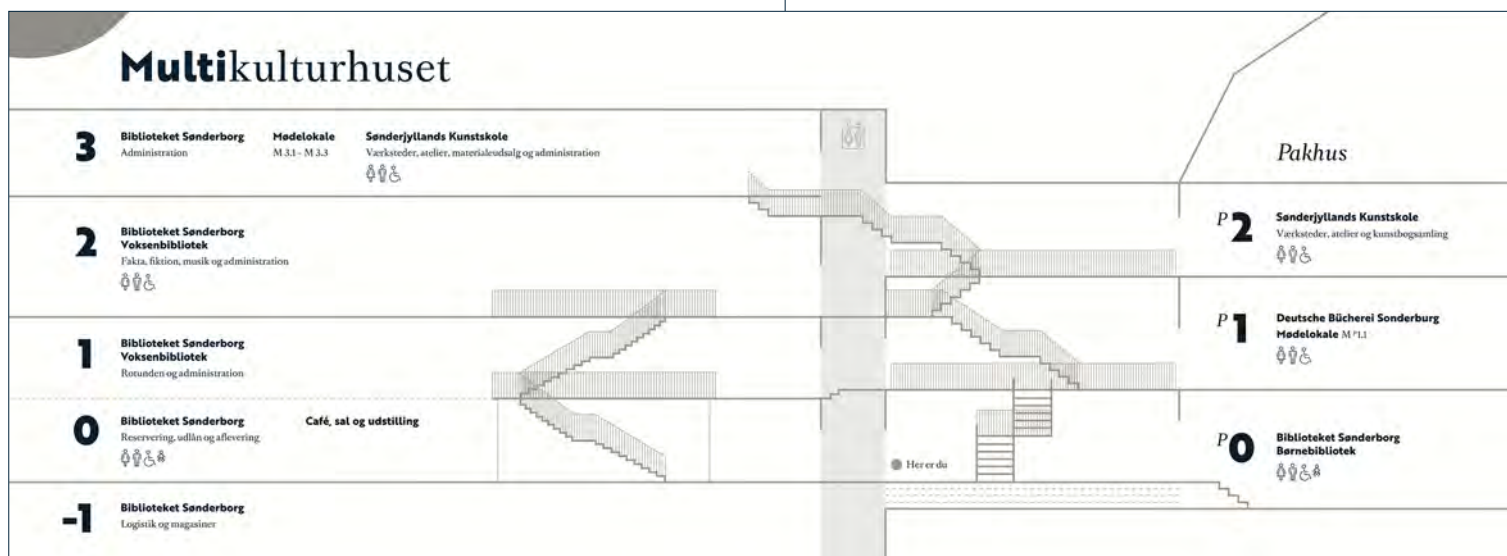
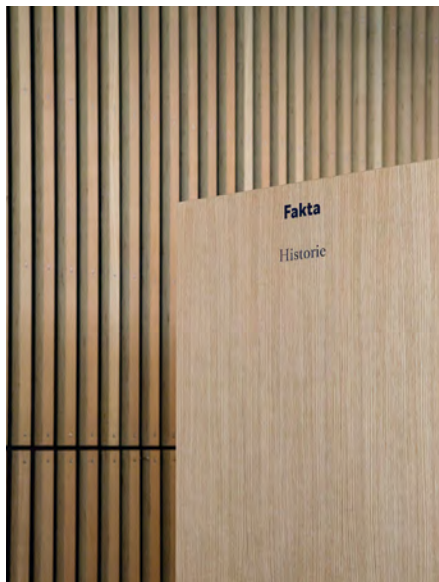

Foto: Hanne Ida Helstrup Knudsen

Farvevalget er generelt træ og havets nuancer. Det gælder også gulvbelægningen; den varierer fra særlige tæpper og linoleum til Dinesen planker i pakhuset; belægningen er skabt med enkelte indlagte 'pixelerede' gulvdekorationer. Foto: Thomas Mølvig.

Det gamle murværk ses bag nye vinduer.

Info-point.

Visionen: Byens samlingssted for kultur og kreativitet

Multikulturhuset forbinder by med vand, fortid med fremtid, kultur med læring og mennesker med mennesker. Husets særlige konstruktion, tre partnere og caféen skaber nye og unikke rammer om kultur og kreativitet baseret på en vision om det udvidede kulturbegreb og et nyt fælles samlingssted. Det handler om kultur, viden, demokrati og møder, der åbner for nye indsigter og oplevelser til gavn, glæde og inspiration for Sønderborgs borgere og besøgende.

Multikulturhuset tilbyder i alt 323 siddepladser, hvortil kommer 234 pladser fordelt på Salen og de fire mødelokaler. Huset er en sammenbygning af det 100 år gamle Ewers Pakhus på 1.200 kvadratmeter og 4.300 kvadratmeter nybyggeri. Kunstsolen råder over ca. 450, det tyske bibliotek ca. 200. Resten anvendes til fællesareal samt bibliotek, café og mødefaciliteter.

Projektet er udført i totalentreprise af Hoffmann, AART architects, ZENI arkitekter og NIRAS. Alexandra Institutet vandt det digitale udbud. Pluskontoret har været procesleder og assisterende bygherrerådgiver med fokus på arkitektur.

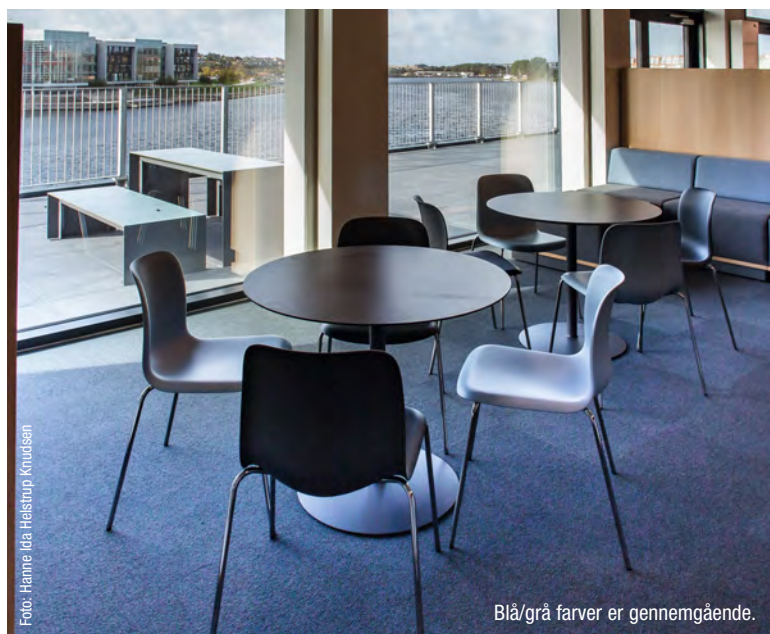
Multikulturhuset drives af de selvstændige institutioner: Sønderborg Hovedbibliotek, Sønderjyllands Kunsthøjskole og Deutsche Bücherei. Sønderborg Kommunes afdeling for Service og Ejendomme varetager bygningen, mens biblioteket håndterer dens bookingsystem (mødelokaler). Caféen drives af Fazer Food Services Danmark, hvis køkken bruger mellem 30-60% økologiske råvarer.

Effektfulde blå lyskilder, her i Deutsche Bücherei.

Den store skærm-installation: Interaktiv historie og byudvikling.

Blå/grå farver er gennemgående.

ge kun i det ydre. Det indre af den i øvrigt digitale reol, som registrerer bøgerne placering – er de hjemme eller ej – er af hvidt stål. Enkelte hylder har lysbånd mest for dekorationens skyld. Reolerne er specialdesignede til Sønderborg og matches af tilsvarende søgepulte og arbejdsborde. De suppleres af blå/grå udstillingskasser og lyskilder i blå nuancer. Farver der går igen i Hay-stolene og de specialbyggede siddemøblers tekstiler. Indtrykket er enkelt, stramt og klassisk med en klar digital dimension.

På Rotundens indervægge, på udvalgte reolers gavle og flere an-

dre steder er opsat skærme, der via central styring formidler nyheder, andet indhold og bogtitler. I nybygningens nordlige del, på væggen ind mod henholdsvis udstillingssal og den store møde- og aktivitetssal, indbyder en kæmpe skærm-installation til, at man går på tidsmæssig opdagelse i Sønderborg via fire nedslag: 1900 – 1920 – 1945 – 2000 og frem. Installationen er under udvikling og skal bl.a. også formidle den nye kommuneplan; på sigt vil borgerne få mulighed for at tilføje egne data, fotos mv.

Huset har kostet 109 mio. kroner. A. P. Møller Fonden har doneret 14 mio. kroner til byggeriet; halvdelen til de digitale løsninger og halvdelen til ombygning af Ewers Pakhus og stueetagens vægbeklædning af gedigne lameller i egetræ.

Modernisme møder historien

Multikulturhuset fremstår som to bygningskroppe sammenkoblet af et transparent trappehus i glas med fuldt indsyn til den hvide hovedtrappe i stål, der forbinder de forskellige niveauer i de to bygninger.

Efter en omfattende renovering fremstår det 100 år gamle kornlager, Ewers Pakhus, igen flot og meget karakteristisk med sit kraftige murværk og store indvendige tømmerkonstruktioner. Med den nye AART-bygning af modernistisk tilsnit som markant kontrast tilføres en ydre dynamik i oplevelsen af hele bygningskomplekset.

Den nye bygnings front, hvid beton, har store diagonale glasparter samt sæt af mindre horisontale vinduesforløb med sorte stålrammer. Fra førstesalens (voksenafdelingens) enkle balkon i hele bygningslængden har man havnens p.t. bedste ud-

Med vægudsmykningen "Frie og Lige" løftes Multikulturhusets demokratiske tilgængelighed og de ligeværdige rammer omkring litteratur, kunst og musik frem. Billedkunstneren Lise Nørholm står bag bogstaver, ord, sætninger og flader på vægge og søjler. "Frie og Lige" er samtidig et nyformuleret arbejdsprogram for Biblioteket Sønderborg.

Lise Nørholms projekt består af to hovedelementer. For det første en stor skulptur, der fungerer som en form for lysavis på 6 x 6 meter, som besøgende vil passere forbi på vej mod husets østvendte indgangsparti. For det andet de nævnte tekstnedslag indendørs i huset udført på vægge, søjler etc. I husets Multisal monteres endvidere et lysdisplay med titlen "Dagens Ord", som vil udskifte ét ord eller én sentens om dagen. Tanken er, at elever på kunstsolen eller ansatte via husets hjemmeside kan komme med forslag til "Dagens ord". På det store lysrelief udenfor huset vil ordene skifte med ca. 15 minutters interval. Værket vil således ændre sig gennem dagen og gå i "vågeblus" om aftenen for på den måde at spejle husets og byens rytme.

Kunstprojektet er støttet af Statens Kunstfond og indvies i sin helhed i foråret 2018.

sigt. En blæsende, men betagende oplevelse den januardag med lidt kølrig vintersol, hvor jeg besøgte Multikulturhuset.

Det er naturligvis altid en reel udfordring, når man, som Sønderborg har gjort det her, kombinerer gammelt byggeri med nyt. Det kan både indholds- og bygningsmæssigt være problematisk. Og løsningen – en ny bygning + Ewers Pakhus – var også til lokal debat undervejs. Men i dag er man glade for løsningen, der trækker tråde tilbage til havnens oprindelige historie. Og begge bygninger klæder området, Byens Havn, og tilfører kvalitet til oplevelsen af det nye havnemiljø.

■ HELLEN NIEGAARD

Fotos hvor andet ikke er angivet: Kim Toft Jørgensen

Billedkunst og installationer er i Multikulturhuset tilgodeset med en helt ny udstillingsal indrettet til kuraterede udstillingsformål.

Byens Havn: Dynamo for by og region

Havneområdet omfatter en hel serie af nye aktiviteter og byggerier. Fra Multikulturhuset er der mod øst kig til havnens kommende Hotel Alsik. Et 4-stjernet hotel med eget udsigtstårn i 70 meters højde, tre restauranter, conferencefaciliteter og meget mere. Bag projektet står Bitten & Mads Clausens Fond (BMC) og PFA Ejendomme. Hotellet åbnes i 2019 og vil være klar, når Danmarks Biblioteksforenings Bibliotekspolitiske Topmøde 2020 kommer til byen.

Mellem hotellet og Multikulturhuset ligger et tomt byggefelt, oprindelig tænkt til Kunsthallen, men hvad der kommer er endnu åbent. Modsat havnen, skråt bag kulturbyggeriet, åbnede 1. november 2017 bydelens nye P-hus med godt 360 nye parkeringspladser. Foran P-huset er et kollegie med 150 ungdomsboliger er ved at tage form.

Byens Havn har i den ene ende luksuslejligheder og i den anden bl.a. Videnshuset, et kontorfællesskab for små og mellemstore vidensvirksomheder, men der er også tæt ved Multikulturhuset en række små gamle beboelseshuse, og tanken er at etablere små torve- og opholdsmiljøer rundt omkring på havnen.